

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Матеріали
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

24 березня 2023 року

Дніпро

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА**

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ**

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**ДНІПРО
2023**

УДК 364-787.26 (477) (06)
С 69

Рецензенти:

доктор політичних наук, професор, в. о. декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Віталій Кривошеїн**;
доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри філософії Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» **Лариса Кальченко**

*Друкується за рішенням Вченої ради
факультету медичних технологій діагностики та реабілітації
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(Протокол № 9 від 18 квітня 2023 року)*

Редакційна колегія:

Осетрова Оксана, доктор філософських наук, професор (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара) (відповідальний редактор);
Борисова Юлія, кандидат соціологічних наук, доцент (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара) (відповідальний секретар);
Гірняк Андрій, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи (Західноукраїнський національний університет);
Коляда Наталія, доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини);
Кравченко Оксана, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини);
Кримчак Людмила, кандидат педагогічних наук, доцент (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);
Купенко Олена, доктор педагогічних наук, доцент (Сумський державний університет);
Ніколенко Вадим, доктор соціологічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціології, соціальної роботи, публічного управління та адміністрування (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);
Павленко Олена, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціології, соціальної роботи, публічного управління та адміністрування (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);
Приходько Ольга, кандидат наук з державного управління, доцент, директор НМЦ ПДО ПК ДП (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);
Солнишкіна Аліна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології, соціальної роботи, публічного управління та адміністрування (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);
Шандрук Сергій, доктор психологічних наук, професор (Західноукраїнський національний університет).

С 69 Соціальна робота в громаді: сучасні виклики та перспективи розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 24 березня 2023 року) / за заг. ред. проф. О. О. Осетрової. – Дніпро, ДНУ імені Олеся Гончара, 2023. 288 с.

До збірки наукових праць увійшли матеріали провідних фахівців галузі 23 Соціальна робота міст України – Київ, Дніпро, Суми, Тернопіль, Умань та ін. Висвітлено соціальний, правовий, духовний та інші актуальні аспекти соціальної роботи у громадах України.

Рекомендується науковцям і практикам, фахівцям із соціальної роботи, здобувачам.

УДК 364-787.26 (477) (06)

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат та інших відомостей.

© Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 2023

УДК 364.4-787.26 (477) "364"

Дубич Клавдія Василівна,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри управління охороною
здоров'я та публічного управління,
Національний університет охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ

Населення українських громади у період війни знаходиться в складних життєвих обставинах, переживаючи лихоліття яке прийшло на нашу землю від агресії сусідньої держави.

Територіально-адміністративна реформа, яка відбулась до війни сформувала об'єднані територіальні громади, нормативно-правовими актами визначила їх території та можливості для самоврядування і розвитку. Децентралізація дозволила населенню громад відчувати себе господарем на визначеній території з можливістю здійснювати соціально-економічний та культурний розвиток зважаючи на власне бачення та матеріально-технічні ресурси якими вони володіли.

Органи місцевого самоврядування, яким від громад делеговані повноваження вивчали питання щодо потреб громад в соціальних послугах, та визначали можливість їх забезпечення такими послугами орієнтуючись на побудову в Україні сервісно-орієнтованої моделі і євроінтеграційних процесів та міжнародних стандартів в системі соціального захисту населення[4, с. 37 – 41].

Війна 2022 року завдала нищівного удару по сподіванням громад та внесла свої страшні корективи: окупація територій, вимушене переселення в інші держави, шукати порятунку в глибині територій України куди не докотилася війна.

Акцентуючи увагу на соціальних послугах як таких слід зазначити, що система надання соціальних послуг складається з таких секторів:

- *державного*, до якого входять суб'єкти, що надають соціальні послуги, які знаходяться у державній власності і підпорядковані ЦОВВ;
- *комунального*, який включає установи і заклади комунальної власності, які надають соціальні послуги та знаходяться в підпорядкуванні відповідних органів місцевого самоврядування, наділених повноваженнями від держави створювати такі установи, заклади та управляти ними;
- *недержавного*, до якого відносяться громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи, діяльність яких пов'язана з наданням соціальних послуг; управління недержавним сектором здійснюється в порядку, визначеному законодавством України та відповідними статутами.

Соціальні послуги за місцем їх надання можна згрупувати в [2]:

– *стаціонарні* – соціальні послуги, що надаються постійно, тимчасово (на термін, визначений договором про надання соціальних послуг) або протягом п'яти днів на тиждень в умовах цілодобового перебування (проживання) отримувачів у надавачів соціальних послуг; отримувачі стаціонарних соціальних послуг забезпечуються житловим приміщенням;

– *напівстаціонарні* – соціальні послуги, що надаються їх отримувачу в приміщенні у надавача соціальної послуги протягом визначеного часу доби: з умовами для нічного перебування (проживання) отримувачів у надавачів соціальних послуг; із місцем для прийому або денного перебування осіб протягом визначеного часу доби;

– *у громаді* – соціальні послуги, що надаються за місцем перебування отримувачів, у тому числі на вулиці;

– *за місцем проживання* – соціальні послуги, що надаються в домашніх умовах отримувачів [2].

Соціальні послуги за способом їх надання можна виокремити в :

– *базові* – соціальні послуги, що не передбачають надання постійної або систематичної комплексної допомоги (інформування, консультування, посередництво, надання притулку, представництво інтересів тощо);

– *комплексні* – соціальні послуги, що передбачають надання постійної або систематичної комплексної допомоги (догляд, влаштування до сімейних форм виховання, соціальний супровід/патронаж, кризове втручання, підтримане проживання, реабілітація, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, соціальна реабілітація тощо);

– *технічні* – соціальні послуги, що надаються отримувачу, який має необхідність отримання натуральної допомоги (продукти харчування, засоби санітарії і особистої гігієни, засоби догляду за дітьми, одяг, взуття та інші предмети першої необхідності, паливо, обробіток присадибних ділянок а також технічні та інші засоби реабілітації), транспортні послуги тощо;

– *екстрені* – соціальні послуги, що терміново (протягом доби) надаються отримувачам, що потрапили в ситуацію, яка загрожує їх життю, здоров'ю тощо.

Соціальні послуги залежно від терміну надання поділяються на: *постійні* – соціальні послуги, що надаються не менше 1 разу на місяць більше 1 року; *тимчасові* – соціальні послуги, що надаються не рідше 1 разу на місяць до 1 року; *разові* – соціальні послуги, що мають разовий характер.

Досліджуючи сучасний стан громад в Україні в період війни та їх забезпечення соціальними послугами, на нашу думку необхідно здійснити диференціацію самих громад за такими критеріями:

– громади, що знаходяться під окупацією;

– громади деокупованих територій, що знаходяться під постійним обстрілом;

– громади, до яких не докотилася війна, але вони піддаються бомбардуванням.

Чому це важливо зробити, тому що рівень забезпечення соціальними послугами, їх перелік та можливості надання будуть відрізнятися між собою.

Населення *громад, які знаходяться під окупацією*, у першу чергу потребують екстрених соціальних послуг, тому що вони потрапили в ситуацію, яка загрожує їх життю, здоров'ю і звичайно на перший план виходять волонтерські, громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи які різними шляхами намагаються доставити все необхідне для населення громад: їжу, ліки, одяг, взуття, засоби гігієни тощо. Саме вони є основними провідниками соціальної допомоги та послуг куди державні органи та соціальні служби зайти не можуть.

Якщо розглядати *громади деокупованих територій*, то вони характеризуються руйнацією житла та державної інфраструктури системи соціального захисту, але на їх території діють українські закони і відбувається відновлення функціонування системи соціальних послуг де надаються базові, комплексні та технічні послуги, до переліку яких відносяться: інформування, консультування, посередництво, надання притулку, або житла, представництво інтересів, догляд, влаштування до сімейних форм виховання, соціальний супровід/патронаж, кризове втручання, підтримане проживання, реабілітація, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, соціальна реабілітація предмети першої необхідності, паливо, обробіток присадибних ділянок а також технічні та інші засоби реабілітації, транспортні послуги тощо.

Громади, до яких не докотилася війна, щодо забезпечення соціальними послугами знаходяться в найкращій ситуації, тому що на їх території діють українські закони, збережені заклади системи соціального захисту, вони не пережили гуманітарної катастрофи, тільки в ЗМІ спостерігали за тими жахіттями, які пережили інші люди та військовослужбовці пройшовши бомбардування, катування, полон тощо. Це не означає що їм не потрібні соціальні послуги, адже саме на їх території перевозять поранених, переселять населення, якому може загрозовувати небезпека під час військових дій. І вони самі отримуючи соціальні послуги опосередковано є учасниками надання таких послуг: приймають в своє житло переселенців, адаптовують їх до системи соціального захисту на конкретній території, діляться необхідними продуктами харчування, предметами першої необхідності, технічними засобами тощо.

На думку багатьох експертів, саме громади територій куди не докотилася війна «підставили» плече державним соціальним службам допомагаючи їм вирішувати соціальні проблеми тих, які потрапили в горнило війни.

Результати дослідження сучасних проблем забезпечення соціальними послугами населення громад в умовах війни дають змогу сформулювати такі висновки.

1. Дослідженням встановлено, що система надання соціальних послуг, це складна, відкрита соціально-економічна система, яка складається з сукупності державних органів і недержавних організацій, діяльність яких спрямована на надання соціальних послуг особам громад, які перебувають у складних життєвих обставинах, не можуть самостійно їх подолати.

2. Метою функціонування системи надання соціальних послуг є розв'язання життєвих проблем, в період війни від яких потерпає населення громад. Аналізом доведено, необхідність в соціальних послугах їх перелік і обсяги залежать від статусу громад: на окупованій території, деокупованій або громаді яка не потрапляла під окупацію.

3. Визначено, що ключову роль в забезпеченні соціальними послугами громад на окупованих територіях відіграють волонтерські, громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи які різними шляхами намагаються доставити все необхідне для населення, на деокупованих територіях та територіях куди не дійшла війна населення громад разом з органами місцевого самоврядування виступають надавачами соціальних послуг.

Перспективи подальших досліджень: проведення наукових досліджень з удосконалення механізмів державного управління системою надання соціальних послуг громадам в Україні в післявоєнний період; моніторинг позитивної практики зарубіжного досвіду та можливостей його впровадження у вітчизняну практику щодо забезпечення соціальними послугами населення громад.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белєвцова Я. С. Механізм підвищення якості соціальних послуг на рівні місцевих органів влади: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: [спец.] 25.00.02 / Я. С. Белєвцова. Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харків, 2011. 20 с.

2. Дубич К.В. Імператива удосконалення державного управління наданням соціальних послуг в Україні. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*: наук. зб. Київ: Сталь, 2017. № 2. С. 47 – 55.

3. Іляш О. Щодо перспективних напрямів підвищення якості соціальних послуг в Україні. Аналітична доповідь, 2014 / О. Іляш / Нац. ін-т стратег. досліджень: веб-сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/763>. 3.

4. Карпенко О. Соціальна чи сервісно-орієнтована державна політика: відмінності та протиріччя в ідеології надання управлінських послуг від імені держави. *Актуальні проблеми державного управління*. 2016. № 3. С. 37 – 41.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

РОЛЬ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ РОЗБУДОВИ
СУЧАСНОЇ ГРОМАДИ Й ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ЇЇ ЧЛЕНІВ

Біскуп В. С. Соціальна профілактика в громаді у роботі фахівця із соціальної роботи.....	3
Бодня А. І. Гуманітарний кейс-менеджмент у практиці соціальної роботи.....	5
Бугерко Я. М., Юцик (Гуменюк) В. Г. Професійна компетентність соціального працівника як чинник ефективної діяльності в громаді.....	8
Бурдинська М. М., Попіль Лілія Я. Ціннісні аспекти психосоціальної роботи в громаді.....	12
Даниленко А. В. До питання про формування у підлітків мотивації до здорового способу життя.....	15
Житинська М. О. Особливості підготовки фахівців до роботи у напрямку психологічної реабілітації людей похилого віку в умовах воєнного стану.....	18
Король С. М., Агеєнко Я. К. Профорієнтаційна робота – запорука професіоналізму.....	22
Кравченко О. О. Підготовка фахівців до надання реабілітаційних послуг в громаді.....	23
Крупник З. І. Професіограма фахівця соціальної сфери у сучасних умовах життя.....	26
Миколюк С. М. Соціальна робота у сфері захисту прав дитини.....	29
Павленко О. О., Шкарбатова А. О. Специфіка волонтерської діяльності в громаді в умовах повномасштабної війни рф в Україні: прикладний аспект.....	31
Підвальна Ю. В. Особливості соціальної роботи в громаді сільської місцевості.....	41
Семигіна Т. В., Палатна Д. О. Самоорганізація громад в умовах природних та штучних катастроф: уроки для української соціальної роботи.....	44
Спірін А. А. Налагодження соціального партнерства у територіальних громадах як виклик сьогодення.....	48
Шандрук С. К., Сеник А. М. Планування та оцінний аналіз у діяльності сучасного соціального працівника.....	51
Швед О. В. Роль соціальних працівників у допомозі жертвам сексуального насильства, пов'язаного з війною.....	53
Шевчук О. М. Роль особистості соціального працівника в ефективній взаємодії з клієнтом.....	60
Яремко О. М., Зелена Т. В. Територіальна громада і отримувачі соціальних послуг: проблеми реалізації європейсько-правових цінностей...	64

Яремчук Г. О. Роль фахівця із соціальної роботи у діяльності з людиною, яка втратила жагу до життя..... 66

СЕКЦІЯ 2.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ ІЗ СІМ'ЯМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Албул І. В. Експертна оцінка соціального супроводу сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.....	70
Бойко О. М. Особливості соціальної роботи щодо подолання різних форм дезадаптованості дітей та молоді в громаді.....	73
Борисова Ю. В. Методи оцінки потреб внутрішньо переміщених людей в умовах приймаючих громад.....	77
Гудим А. В. Війна у нелюдських умовах.....	80
Данилюк К. В. Сучасні аспекти публічного управління ринком праці та забезпечення зайнятості населення громад в умовах війни.....	83
Дубич К. В. Сучасні проблеми забезпечення соціальними послугами населення громад в умовах війни.....	86
Золотаренко В. О. Молодіжні центри та простори як осередок надання соціальних послуг населенню в громаді під час війни.....	90
Костенко А. М., Шеремет М. Д. Організація соціальної роботи із сім'ями, які постраждали від війни.....	93
Кримчак Л. Ю. Особливості соціальної роботи з бездомними клієнтами.....	98
Мальцева О. І. Актуальність застосування медіації у вирішенні сімейних конфліктів.....	103
Миколюк Н. М. Соціальна робота із дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.....	106
Надвичина Т. Л., Сторож П. В. Зарубіжний досвід соціальної підтримки малозабезпечених сімей.....	108
Оліфіренко Т. В. Незапланована вагітність у підлітковому середовищі.....	111
Островська Н. О. Формування батьківської компетентності у сім'ях внутрішньо переміщених осіб у діяльності територіальної громади..	114
Отрощенко Н. Л. Відновлювальні технології соціальної роботи з сім'єю як інноваційний напрямок профілактики сімейного неблагополуччя	118
Охмак Н. М. Специфіка соціальної роботи з прийомними сім'ями у контексті складних життєвих обставин.....	122
Павленко О. О., Корнієнко В. К. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями.....	124
Підгурська М. В., Бойко Т. В. Психогігієнічна профілактика гендерних стосунків юнаків і дівчат.....	129
Рудакевич О. М. історичні традиції та особливості соціального служіння УГКЦ у Галичині (XIX – початку XX ст.).....	133

Соляник М. Г. Державні суб'єкти соціальної роботи із сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах.....	138
Степаненко В. І. Робота міждисциплінарних команд у громадах з організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.....	142
Шарудіна М. В. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у громаді.....	146
Шашкіна В. М. Організація соціально-психологічного супроводу внутрішньо переміщених осіб у громаді.....	149
Ясточкіна І. А. Вплив війни на становище сімей з дітьми в Україні.....	153

СЕКЦІЯ 3.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Альошін М. М. Освітня інституція як суб'єкт соціальної роботи у громаді із особами, які постраждали внаслідок війни.....	156
Бибик Д. Д., Шпаковська В. В. Інноваційні моделі надання соціальних послуг людям похилого віку: специфіка та практики впровадження.....	160
Бойко П. А., Німко В. Соціальна робота з персоналом: завдання та функції.....	164
Вакуленко О. В. Громада як об'єкт і суб'єкт соціальної роботи.....	167
Вітютнєв Г. О. Соціальна робота з ЛГБТ+ студентами: проблема безкарності булінгу та дискримінації.....	171
Гнатенко М. П. Здорова сім'я та екологічне виховання дітей як превентивна міра у боротьбі зі злочинністю.....	175
Діденко Н. Г. Організація діяльності місцевої влади щодо соціальної інтеграції ВПО у громадах в умовах війни.....	178
Єрмоленко В. С. Девіантна поведінка підлітків у соціумі та її профілактика.....	182
Іващенко К. В., Юр'єв І. А. Особливості надання соціальних послуг людям похилого віку у територіальному центрі соціального обслуговування.....	186
Кахнович Д. Р. Роль соціальної реклами у розбудові сучасної ціннісної системи координат українця.....	190
Кілімченко Д. С. Соціальна сфера суспільства в умовах діджиталізації.....	192
Кліщ К. А. Соціальна робота в громаді в умовах воєнного стану в Україні.....	195
Ковальчук І. В., Кричун Н. Роль засобів масової інформації у соціальній роботі в громаді.....	198

Коляда Н. М. Громадська організація як осередок соціальної роботи у громаді.....	201
Котелевець А. М., Мартинюк Я. В. Волонтерська діяльність як перспективний напрямок соціальної роботи у громадах України.....	204
Кошіль О. П. Особливості ефективного лідерства у громаді в умовах кризи.....	207
Краснова Н. П. Формування соціальної компетентності підлітків в умовах сільської територіальної громади.....	210
Криницька С. О. Сутність та профілактика суїцидальної поведінки.....	214
Кулик А. В. Соціальна робота в українських громадах: виклики, проблеми та способи їх вирішення.....	217
Кульчицький Т. Р., Ганджа С. І. Особливості волонтерської роботи з внутрішньо переміщеними особами в Україні.....	220
Купенко О. В. Дуальна освіта як фактор розбудови соціальної роботи в громаді.....	223
Левченко Н. В. Молодіжний центр: перспективний напрям розвитку молодіжної роботи в громаді.....	227
Миколюк Ю. М. Соціальна робота із дітьми: сьогодні та завтра.....	229
Михальчук В. М., Гойда Н. Г. Проблеми забезпечення соціально-хоспісною допомогою та реабілітаційними послугами населення громад у період військової агресії.....	232
Мітлицька С. П. Превенція сексуального насильства над дітьми як актуальний напрям соціальної роботи в громаді.....	235
Міхєєва О. Ю. Соціальна реабілітація військовослужбовців з числа учасників бойових дій.....	238
Моргай Л. А. Соціальний захист громадян в умовах децентралізації.....	242
Неїжпапа Л. С. Соціокультурна анімація в громаді як спосіб активізації молоді.....	245
Олексюк Н. С., Бачинська О. М. Ресурсна підтримка внутрішньо переміщених осіб шляхом розвитку соціального підприємництва в ОТГ....	248
Осетрова О. О. Суїцидальна превенція як нагальна потреба розбудови сучасної громади.....	252
Петришин Л. Й., Гнатишин Ю. А. Медіація як метод врегулювання конфліктів у роботі соціального працівника.....	256
Поліщук О. Р. Соціальний краудфандинг в умовах війни.....	259
Попов О. А. Проектна діяльність територіальних громад у площині соціальної роботи.....	262
Солнишкіна А. А. Специфіка соціальної роботи та соціального захисту в країнах, що зазнали впливу воєнних дій: досвід Грузії, Балканських країн, України.....	266

Федотова Л. В. Психологічна реабілітація людей з інвалідністю засобами інклюзивного туризму.....	269
Хохуля Н. В. Рекламно-інформаційні технології як інноваційний інструмент профілактики правопорушень серед неповнолітніх у соціальній роботі.....	271
Шатківська І. С., Цеберська Н. І. Соціально-психологічні чинники якості життя населення.....	273
Шуляк О. В. Роль психологічної допомоги у процесі надання соціальних послуг населенню України.....	276
Юрків Я. І. Використання методів групової соціальної роботи в громаді в умовах воєнного стану.....	278
Яковенко Г. В. Сучасні стратегії та реалії соціальної роботи із сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах.....	282